

STICHTING STREETCORNERWORK

Leonardo Program 2009. szeptember 6-től október 17-ig

Kovács Blanka

ÁLTALÁNOS ADATOK HOLLANDIÁRÓL

Terület: 41,526 km²

Népesség: 16 645 313 (2008)

Népesség korösszetétele:

0-14 év: 17,6%

15-64 év: 67,8%

65 év felett: 14,6%

Népességnövekedés: 0,436%/év

Születési arány: 10,53 születés/1000 fő

Halálozási arány: 8,71 haláleset/1000 fő

Csecsemőhalálozás: 4,81 haláleset/1000 élve születés

Születéskor várható élettartam:

Teljes lakosság: 79,25 év

Nők: 81,98 év

Férfiak: 76,66 év

Éghajlat: atlanti; hűvös nyár, enyhe tél.

Vallás: római katolikus: 31%, protestáns: 20%, muszlim: 5,5%, egyéb: 2,5%, nem vallásos: 41%

Régiók: 12 tartomány: Drenthe, Flevoland, Friesland (Fryslan), Gelderland, Groningen, Limburg, Noord-Brabant (North Brabant), Noord-Holland (North Holland), Overijssel, Utrecht, Zeeland, Zuid-Holland (South Holland).

Hollandia államformája 1848 óta parlamentáris demokrácia, illetve 1815 óta alkotmányos monarchia. A Holland Királyság feje 1980 óta Beatrix királynő, az Orániai-Nassau (Oranje-Nassau) házból. A holland parlament legfontosabb része az Alsóház (Tweede Kamer), amelynek 150, négy évente választott tagja van. Hollandiát kivétel nélkül koalíciós kormányok irányítják. A miniszterelnök jelenleg Jan Peter Balkenende

Hollandia gazdasága

Hollandia g virágzó és nyitott, fontos ágazata a külkereskedelem. Stabil gazdasági kapcsolatok, mérsékelt infláció, jelentős fizetési mérleg többlet jellemzi. Fontos európai közlekedési csomópont. Iparának húzóágazatai az élelmiszeripar, a vegyipar, a kőolaj finomítás és az elektro-mechanika. Gépesített mezőgazdasága a munkaerő mindössze 3%-át foglalkoztatja, mégis nagy többletet állít elő a feldolgozóipar és az export részére. Hollandia ma az EU egyik legtöbb külföldi befektetést vonzó országa. Természeti kincsek: földgáz, kőolaj, termőföld. Művelhető terület csupán 23%. Környezetvédelmi problémák: vízszennyezés nehézfémek által, savas esők, légszennyezés a gépjárművek nagy száma és a finomítók kibocsátása következtében

Történelmi áttekintés

A mai Hollandia (Németalföld) germán törzsek által lakott területe az 1. századtól a Római Birodalom része lett, majd a 8. században a frankok hódították meg. A 9. században Lotaringiához, illetve a Nyugati-frank Birodalomhoz, a 10. századtól pedig a Német-római Császársághoz tartozott. A részben önálló területek legtöbbször a középkorban kulturális és gazdasági központ volt (Flandria, Brabant stb.) . A XIV-XV. században az egész holland térség nagy része a Burgund Hercegséghez tartozott, majd 1477-ben házasságok révén a Habsburgok szerezték meg. 1579-ben a 7 északi (kálvinista) tartomány létrehozta az Utrechti Uniót, amelyhez a déli tartományok nem csatlakoztak, ez a rész a mai Belgium.

A mai Hollandia 1609-ben alakult meg, de független államként csak 1648-ban, a vesztfáliai békében ismerték el. A mai Belgiumot alkotó déli tartományok 1830-ban váltak ki. Az ország az I. világháború idején semleges volt, ennek ellenére 1940-ben a németek megszállták, ázsiai gyarmatai pedig a japánok kezére kerültek. Hollandia 1949-ben függetlenséget adott Holland Kelet-Indiának (Indonézia).

Népességi adatok

Hollandia a világ 15. legnagyobb népsűrűségű országa, átlagosan 393 fő/ km² (ha csak a szárazföldeket vesszük figyelembe, akkor 482 fő/km², mert az ország 20%-át víz borítja). Legfrissebb adatok szerint 2006-ban 185, 124 volt a születésszám és 135,809 a halandóság , így a természetes szaporodás megközelítette az 50,000 főt. A 132, 682 kivándorló és a 101, 489 bevándorló egyenlege azonban negatív, így a népesség növekedése mérsékelt maradt. A kivándorlók közel fele a kisebbségek közül került ki. Hollandia etnikai összetétele meglehetősen vegyes. A népesség nagy része holland, a bevándorlók legnagyobb része török, marokkói.

A marokkóiak helyzete kísértetiesen hasonlít a cigányok helyzetére Magyarországon, illetve még annál is rosszabb. A marokkóiak Amsterdam szélén, „saját” városrészükben élnek, majdnem teljesen elszigetelődve a holland emberektől. A hollandok szinte irtóznak a marokkói emberektől, akiknek állítólagos feltett szándékuk, hogy pár évtizeden belül átvegyék Hollandiában az irányítást,

és többen legyenek, mint a hollandok (erre van is esélyük, hiszen amíg a holland családokban átlagosan kb.1,7 gyermek születik, addig egy marokkóiban több, mint 6). Hatalmas az ellentét a két nép között.

2050-ben előreláthatóan az akkori 17 milliós Hollandiában a bevándorlók, és utódaik száma eléri az 5 milliót. A népesség növekedéséhez és az etnikai összetétel változásához is nagyban hozzájárulnak a bevándorlók Hollandiában született gyerekei. Minden hatodik (16,4%) Hollandiában született gyermek szülei nem európai származásúak. Például az újszülöttek 3,8%-a marokkói , míg a 25-34 éves korcsoportban az arányuk 2,26%, a teljes népességben pedig csak 1,9%.

Munkavállalás Hollandiában

2007. május 2-ától Hollandia is megnyitotta munkaerőpiacát az újonnan csatlakozott EU tagországok munkavállalói előtt, így már a magyar állampolgárok is munkavállalási engedély nélkül, szabadon dolgozhatnak Hollandiában.

A munkába állást megelőzően a munkavállaló - a lakóhelye szerinti önkormányzatnál történő regisztrációja során - automatikusan megkapja a kombinált adó - és társadalombiztosítási, ún. BSN (Burger Service Number) személyazonosítót, ami az álláskereséshez is szükséges.

Hollandiában a minimálbért törvényileg szabályozzák. A minimálbér jelenlegi mértéke havi bruttó 1 356,60 euró (2008. július 1. és 2009. január 1. között). A 23-65 év közötti munkavállalók, akik a normál munkaidő legalább egyharmadában dolgoznak, jogosultak a minimálbérre. A törvény által előírt teljes munkaidőben foglalkoztatottak esetében a heti munkaidő maximum 48 óra/hét. A napi munkaidő nem lehet több 8,5 óránál. A munkahét öt napból áll, melyből egy kötelező pihenőnap. A gyakorlatban a legtöbb munkaszerződésben a heti munkaidőt 36-40 órában, a napi munkaidőt pedig 7,5 órában állapítják meg. A kohászati és gépipari területeken négy napos munkahetet alkalmaznak. A holland törvények maximálisan 176 túlórárt engedélyeznek havonta vagy éves átlagban 42,5 órát hetente. A túlórárt a munkavállaló önkéntesen vállalja, és az nem terjedhet ki az éjszakai műszakra. A

túlórát pénzbeli juttatással (a normál bér 150-300%-a között változik) vagy szabadsággal fizetik ki. Vasárnapi munka (elvieken tilos) esetében a munkavállaló részére pihenőnapot kell biztosítani.

Munkanélküli segély

Aki munkanélkülivé válik, azonnal regisztráltatnia kell magát annál a szakmai társaságnál, amellyel munkáltatója kapcsolatban áll, és a Munkaügyi Hivatalban (Arbeidsbureau). Ha nem tesz eleget e kötelezettségeinek, az a támogatás folyósításának megtagadását vonhatja maga után.

Minden dolgozó jogosult rá, aki elveszíti munkáját jogosult a munkanélküli biztosításra.

Feltételek:

- Alkalmazotti viszony a munkanélkülivé válást közvetlenül megelőző 12 hónapon belül legalább 26 hétig.
- Munkaviszonya a munkanélkülivé válást közvetlenül megelőző öt évben legalább 52 napig minden évben.

Juttatások:

- 6 havi alaptámogatás
- meghosszabbított támogatás, mely 3 hónaptól 4.5 hónapig terjedhet

- 2 évig tartó támogatás, mely idősebb emberek esetében meghosszabbítható maximum 3.5 évre.

A juttatások összege:

- Az alaptámogatás és a meghosszabbított támogatás a napi fizetés 70%-ával egyezik meg.
- A 2 évig tartó támogatás a mindenkori minimálbér 70%-ával egyenlő.

A juttatások csökkennek, ha a jogosult elérte a 65. életévét, mivel ettől az időponttól kezdve jogosulttá válik az öregségi nyugdíjra.

Társadalombiztosítás

Amint a munkavállaló munkába áll, a munkáltató köteles a munkavállalót a társadalombiztosítási intézményekhez bejelenteni (és ha valaki regisztrált munkanélküli vagy pl. rendszeres szociális segélyben részesül, akkor is /kivéve a nyugdíjbiztosítót/). A munkavállaló nevét bejegyzik a betegbiztosító irodánál, amely bejelenti a munkavállalót a nyugdíjbiztosítónál és a munkanélküli biztosító intézményben. A munkavállaló regisztrációs számot kap, amely alapján a társadalombiztosító nyilvántartja a biztosítási időszakokat és fizetéseket. Ezen időszakok alapján kell a járulékokat befizetni. A nyugdíjbiztosító TB kártyát küld a munkavállalónak, amelyet a munkáltatónak kell átadni. Ha a munkaviszony megszűnik, a biztosítási kártyát a munkáltató visszaadja a munkavállalónak.

A munkavállalónak lehetősége van egészségbiztosítási irodát választani. A regisztráció során a munkavállalónak orvost, fogorvost és egy gyógyszerészt kell kiválasztania egy megadott címlistáról, majd ezután kapja meg biztosítási kártyáját.

A munkaadónak az alábbi társadalombiztosítási járulékokat kell befizetnie a munkavállaló után:

- Egészség és anyasági biztosítás
- Munkanélküli biztosítás
- Gyermekek után járó támogatás
- Rokkant-, öregségi és özvegyi nyugdíj
- A biztosított halála esetén járó biztosítás

TB ellátottak köre:

- Munkavállalók és vállalkozók (EU tagállamok állampolgárai)
- Nyugdíjasok
- Közalkalmazottak
- Hontalan személyek és menekültek

Betegbiztosítás

Betegbiztosításra jogosult személyek:

- Minden 65 év alatti alkalmazott meghatározott (kb. havi 1400 euró) jövedelem szint alatti keresettel
- Nyugdíjasok és nyugdíjat igénylők
- A munkavállaló családtagjai

A betegbiztosítási juttatások:

- Műtétek előtt az orvosokkal való konzultáció
- Vészhelyzetben a beteg elszállítása
- Házi orvosi, fogorvosi és szájsebészeti kezelések

- Kórházi kezelés 365 napig, ezt követően a biztosítottnak kell finanszírozni a kórházi költségeket.
- Gyógyszerek
- Protézisek (műtéti és ortopédiai), és egyéb egészségügyi segédeszközök

A pénzbeli támogatást, a balesetet vagy betegséget követően maximum 52 hétig fizetik, a betegség 3. napjától kezdődően (az első két napot ún. várakozási időnek tekintik). A támogatás a fizetés 60%-a, vagy a mindenkori minimálbér, ha az magasabb a fizetés 60%-ánál.

A támogatás folyósításához a munkavállalónak a betegség napján 10.00 óráig értesítenie kell munkáltatót, aki értesíti a betegségről a szakmai társaságot.

Rokkantsági biztosítás

Amennyiben a biztosított személy 52 hétig betegbiztosításban részesült, a törvény szerint pénzügyi támogatásra is jogosult, ha munkaképtelenné válik. Eszerint ha a munkavállaló munkaképtelenné válik, annak a fizetésnek a 85%-át kapja, melyet akkor kereshetne, ha dolgozna.

Jogosultak:

- Biztosított, 65 év alatti hollandiai lakosok

Juttatások:

- A juttatások összegét és időtartamát a munkavállaló kora és munkaképtelenségének szintje határozza meg.
- Ha a biztosított személy a juttatás folyósításakor legalább 33 éves, a támogatás összege fizetése alapján kerül kiszámításra. A folyósítás időtartama 6 hónaptól (33-37 év között) 6 évig terjedhet (58 év felett).
- A munkaképtelenség szintje alapján a támogatás a napi fizetés 14%-a, ha a munkaképtelenség foka 15-25% közötti, és a napi fizetés 70%-a, ha a munkaképtelenség foka 80-100% közötti.

- A napi támogatási összeg 70-100%-ra növelhető, ha az érintett személy állandó felügyeletet és gondoskodást igényel.
- Ha a juttatás első szakaszának lejártakor a biztosított személy még mindig munkaképtelen, és nem töltötte be 65. életévét, öt évre előre nagyobb összeget utalnak át számára egy részletben. Az adott összeg meghatározásakor a minimálbért és a rokkantság szintjét veszik alapul.
- A biztosított személyek egyszer egy évben nyaralási támogatást kapnak. A támogatás összegét az aktuális jövedelmi trendek határozzák meg.

A támogatások mértéke és összege felülvizsgálható és megváltoztatható a rokkantság fokának javulása és romlása esetén.

A támogatás mértéke csökken, amennyiben a biztosított személy eléri a 65. életévét vagy ha a munkaképtelenség foka 15% alá csökken.

A holland nyugdíjbiztosítási rendszer

Nyugdíjra jogosultak:

- 65. életévüket betöltött nők és férfiak
- rokkantsági,- öregségi vagy korai nyugdíjra jogosult személyek
- TB által biztosított személyek
- elegendő anyagi háttérrel rendelkezők

Abban az esetben, ha valaki előzőleg másik tagállamban dolgozott és már nyugdíjas, bizonyítania kell, hogy teljes körű biztosítással és megfelelő anyagi forrással rendelkezik. Az anyagi forrásnak el kell érnie a holland társadalombiztosítás által a 65. életévüket betöltött holland állampolgároknak biztosított minimális nyugdíj összegét.

A nyugdíj összege fix, minden második évben vizsgálják felül. A nyugdíjakat havonta egyszer fizetik. A nyugdíjasok egyszer egy évben, májusban nyaralási hozzájárulást kapnak. Amennyiben a nyugdíjas személy külföldön végzett munkája után is kap nyugdíjat, az a hollandiai nyugdíj folyósítását nem zavarja, és nem változtatja meg annak összegét. A nyugdíjrendszer természetesen társadalombiztosítási alapokra épül. A nyugdíjat már az 1901-ben kiadott

jogszabályok lehetővé tették. A jelenlegi öregségi nyugdíjrendszer szabályozása 1957-re, a hozzátartozói nyugellátások szabályozása 1959-re, a munkavállalók rokkantsági nyugdíjrendszere 1966-ra, az önálló vállalkozók rokkantsági nyugdíjrendszere 1998-ra tekint vissza. Nincs külön baleseti nyugellátási rendszer 1967 óta. A rendszer öregségi és hozzátartozói ellátásai kiterjednek valamennyi lakosra, míg a rokkantsági nyugdíj a munkavállalóknak WAO, önálló vállalkozóknak WÖA, a gyermekkoruk óta rokkant helyi lakosoknak és a tanulóknak Wajong jár. A nyugdíjbiztosítási rendszer pénzügyi alapját elsősorban a járulékok biztosítják. A munkavállaló 17,9% mértékű járulékot fizet az öregségi nyugdíjra és 1,25% járulékot a hozzátartozói nyugellátásokra. A járulékfizetés felsőhatára 31 122 euró évente. A munkavállalók rokkantsági nyugdíjára a munkáltatók 5,15% járulékot fizetnek.

Öregségi nyugdíj

Jogosultság feltételei: Hollandiában az öregségi nyugdíjkorhatár férfiaknál és nőknél egységesen 65 év. A teljes nyugdíjra az a személy jogosult, aki biztosított volt 15 és 65 éves kora között. A teljes nyugdíj 2%-kal csökken minden olyan év után, amelyben a személy nem volt biztosított. A teljes nyugdíj 50 év biztosítási idő után jár. A nyugdíjkorhatár betöltésekor nem szükséges nyugdíjba vonulni. Azonban ha valaki 65 éves kora után is dolgozik, akkor csak a munkabérét kapja, nyugdíjra addig nem jogosult, míg van munkából származó jövedelme.

Az ellátás mértéke

Az ellátás mértékét a biztosítási idő hossza és a családi állapot határozza meg. Az egyedülálló személy 956,18 euró öregségi nyugdíjat kap havonta. A házastársak és élettársak (közös háztartásban élő két nőre vagy két férfira ugyanúgy vonatkozik), ha mindketten 65 évesek vagy idősebbek, havi 653,73 eurót kapnak mindketten. Ha a nyugdíjas 65 évesnél fiatalabb személlyel él egy háztartásban, amennyiben

- 1994. február 1. előtt lett nyugdíjas havi 956,18 euró nyugdíjat kap,
- 1994. február 1-én vagy később lett nyugdíjas havi 653,73 euró ellátásban részesül.

Rokkantsági nyugdíj

A WAO-rendszerben a rokkantságot legalább 15%-os munkaképesség-csökkenés esetén lehet megállapítani. A rokkantsági nyugdíjat a betegségi ellátás megszűnését követően kezdik el folyósítani. A nyugdíj mértéke függ a rokkantság fokától, a munkavállaló által elért utolsó kereset összegétől, valamint a munkavállaló korától abban az időpontban, amikor az ellátás folyósítása megkezdődik.

A rokkantsági nyugdíj napi mértéke:

15-25% munkaképesség-csökkenés: a napi munkabér 14%-a

25-35% munkaképesség-csökkenés: a napi munkabér 21%-a

35-45% munkaképesség-csökkenés: a napi munkabér 28%-a

45-55% munkaképesség-csökkenés: a napi munkabér 35%-a

55-65% munkaképesség-csökkenés: a napi munkabér 42%-a

65-80% munkaképesség-csökkenés: a napi munkabér 50,75%-a

80% vagy efelett munkaképesség csökkenés: a napi munkabér 70%-a.

A WÖA-rendszerben rokkantsági nyugdíjat igényelhetnek a 65 év alatti önálló vállalkozók, és azok a 65 év alatti közeli hozzátartozóik, akik segítenek az üzletben és a szakmai tevékenységben. Minimum 35%-os munkaképesség csökkenés szükséges a rokkantsági nyugdíj megállapításához. A rokkantsági nyugdíjat a munkaképtelenséget követő 52. héttől folyósítják a 65. életév betöltéséig. A rokkantsági nyugdíj összege függ a munkaképesség-csökkenés mértékétől és az alapbértől (elmaradó jövedelmek összege). Teljes munkaképtelenség esetén az alapbér megegyezik a minimálbérrel. Ha a rokkant személy nem dolgozik, akkor az utolsó elért keresetének a 70%-a. Ha a rokkant személy dolgozik, akkor az utolsó elért és a jelenlegi keresete különbözetének 70%-a.

A Wajong-rendszerben azok a Hollandiában tartózkodó 65 év alatti személyek igényelhetnek rokkantsági nyugdíjat, akik munkaképtelenné váltak 17 éves korukig vagy ettől az időponttól rokkanttá váltak és ezt az időpontot megelőző utolsó 6 hónapban tanulóként voltak regisztrálva. A rokkantsági nyugdíj összege függ a rokkantság fokától és az alapellátástól. Az alapbér ennél az ellátásnál megegyezik a fiatalokra megállapított minimálbér összegével. Legalább 25%-os munkaképesség csökkenés szükséges a rokkantsági nyugdíj megállapításához.

Egyik rendszerben nincs minimum nyugdíj. A nyugdíj legmagasabb összege WAO/WÖA rendszerben:

- induló nyugdíj teljes munkaképtelenség esetén napi 168 euró,
- folytatólagos ellátás teljes munkaképtelenség esetén 70%-a a kiegészítésekkel növelt minimálbérnek. A nyugdíj legmagasabb összege a Wajong rendszerben:
- teljes munkaképtelenség esetén a fiatalok minimálbérének 70%-a.

Hozzá tartozói nyugellátások

Hozzá tartozó ellátásra jogosultak:

- az özvegy és az élettárs,
- az a gyermek, aki mindkét szülőjét elveszítette,
- az a személy, aki gondját viseli olyan 18 alatti gyermeknek, aki elveszítette egyik szülőjét.

Hozzá tartozói ellátás az után a személy után igényelhető, aki a halál bekövetkeztekor biztosított volt. Hozzá tartozói ellátásra jogosult az a túlélő házastárs, élettárs, ha van 18 év alatti nem házas gyermek, aki nem tartozik más személy háztartásába, vagy ha legalább 45%-ban munkaképtelen, illetve ha az igénylő 1950. január 1-je előtt született. A 65. életévét betöltött hozzá tartozó nyugdíját átváltják általános öregségi nyugdíjra.

Az árva, aki mindkét szülőjét elveszítette árvaellátásra jogosult 16 éves koráig, vagy 18 éves koráig, ha rokkant, illetve 21 éves koráig, ha tanuló. Nincs külön biztosítási rendszer a munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések biztosítására, ez az általános betegbiztosítási rendszerhez tartozik.

Családi támogatások

Anyasági biztosítás

Támogatásra jogosultak:

- Biztosított nők
- Biztosított személyek felesége és lánya, amennyiben a biztosított személy Hollandiában állandó lakhellyel rendelkezik.

Támogatások:

- A biztosított nők jogosultak ingyenes szállításra és az orvosi/kórházi kezelési költségek részbeni megtérítésére.
- A biztosított személy felesége és lánya jogosult ingyenes szállításra, valamint az orvosi/kórházi kezelési költségek részbeni megtérítésére.

A szülési szabadság első 16 hetében a nők jogosultak a szakmai társaságtól kapott támogatásra, mely a fizetés 100%-ával egyezik meg. Ha a szülés következtében a biztosított nők megbetegszenek a szülési szabadság kezdete előtt, jogosultak a szakmai társaságtól kapott támogatásra, mely a fizetésük 100%-ával egyezik meg.

Ha a szülési szabadság lejártá után a biztosított nő a terhesség vagy a szülés következtében munkaképtelenné válik, fizetése 100%-ára jogosult, melyet 52 hétig kaphat. Az anyasági támogatás hivatalos szerve az egészségbiztosítási iroda, a pénzübeli támogatásért a szakmai társaság felelős.

Szülői szabadság: nyolc év alatti gyermeket nevelő szülők jogosultak szülői szabadságra menni. Bármelyik szülő igénybe veheti, több gyermek esetén gyermekenként külön-külön töltendő le. A szokás az, hogy hat hónapon keresztül a normál heti óraszám felét dolgozza le a jogosult. Apasági szabadság: gyermek születésekor az apát megilleti 2 nap fizetett szabadág.

Családi pótlék

A családi pótlék összege gyermek életkorától függ, és a folyósítandó összeget minden negyedév első napján határozzák meg. A gyerekek után járó támogatás minden negyedév végén kerül kifizetésre. A családi pótlék a gyermek 18 éves koráig jár.

16 és 17 éves gyermek esetén azonban a következő feltételek szerint jár a családi pótlék:

- ha tanul, tanévenként 213 tanórán való részvétel szükséges,
- ha a gyermek dolgozik és otthon lakik, nettó keresete negyedévente nem több mint 1217 €
- ha dolgozik, és nem otthon lakik, nettó keresete negyedévente nem több mint 1721 €.

Gondozási segély fogyatékos gyermekek részére

Ha gyermek a szülővel egy háztartásban él, fizikailag vagy mentálisan beteg, 3 és 17 éves kora között jogosult lehet gondozási segélyre, amelyet negyedévente folyósítanak. A segély mértéke 2008. július 1-jétől gyermekenként, negyedévente 210,08 €.

Hozzá tartozói ellátások

Azok kaphatják, akiknek az élettársa vagy házastársa elhunyt, vagy azok a gyermekek, akik elveszítettek legalább egyik szülejét. Az ellátásra az jogosult, aki a családtag elhalálozásakor nem töltötte be 65. életévét, továbbá a következő feltételek egyikének megfelel:

- 1950 előtt született
- 18 év alatti gyermek

- legalább 45%-ban munkaképtelen.

Esetenként az is jogosult az ellátásra, akinek 18 év alatti gyermek kerül a háztartásába.

Jövedelemadó

Főszabály szerint a jövedelemadó egyéni adózáson alapul, ugyanakkor az ún. adótársak számára engedélyezik, hogy közös jövedelmet állapítsanak meg számukra adó-visszatérítés céljából. Adótársak a házastársak és a regisztrált partnerek lehetnek. A jövedelemadót a természetes személy adóköteles jövedelme alapján vetik ki, amit a személyes adólevonás mértékével csökkentenek.

Az adóköteles jövedelemnek három kategóriája van:

1. kategória: munkából származó adóköteles jövedelem
2. kategória: pénzügyi érdekeltségből származó adóköteles jövedelem
3. kategória: megtakarításokból és beruházásokból származó adóköteles jövedelem

A munkából származó jövedelmek adókulcsa progresszívan növekvő, azaz csak a magasabb jövedelemsávba eső jövedelmek adóznak nagyobb kulccsal. Az első két adókulcs további 31,15% társadalombiztosítási járulékkal egészül ki. 65 év felettiek esetében a járulék mértéke 13,25%, mivel öregségi nyugdíj járulék fizetésére már nem kötelesek. A többi adókulcs az összes levonásokat tartalmazza.

Oktatás

A kötelező iskolai oktatás két csoportra oszlik:

- 5-17 éves korig vagy
- 5-16 éves korig, melyet egy kötelező, részüdős oktatás követ 18 éves korig.

A holland oktatási rendszerben számos magán és állami oktatási intézmény vesz részt. Az általános iskolák 70%-a és a középiskolák 80%-a magánkézben van.

Óvoda

Kifejezetten iskola előtti előkészítés Hollandiában nem létezik. A négy év alatti gyermekek részére ún. játszócsoportokat hoznak létre. Ezek között magán óvodák és a helyi hatóságok által irányított és ellenőrzött óvodák is megtalálhatóak. Ez utóbbiakért a holland Oktatási, Kulturális és Tudományos Minisztérium (Ministry of Education, Culture and Science) felelős. Sem a magán, sem az állami óvodák nem ingyenesek, díjaik azonban eltérőek.

Általános iskola

A teljesen ingyenes általános iskolai oktatás nyolc évig, 4-12 éves korig tart. Az iskolaév augusztus 1-jétől július 31-ig tart. A kor nem tartozik a felvételi követelmények közé, mivel a gyermekek akár négy évesen is elkezdhetik az általános iskolát. A gyermekeknek a helyi hatóságok által kijelölt iskolába kell beiratkozniuk. Tandíjat a gyermekek 18. életévének betöltése után kell fizetni. A tankönyvek és a taneszközök beszerzése a szülők feladata. 1986 óta az általános iskola utolsó két évében az angol nyelv tanulása kötelező. Az iskolai évek végén a tanárok és az iskolai hatóságok döntenek el, hogy a tanuló tovább léphet-e a következő osztályba. A tanulók az általános iskola elvégzése után csak ún. iskolai jelentést kapnak, melyben egyéni tanulási eredményüket, illetve képességeiket értékelik, és egyben tanácsokkal látják el a szülőket és a diákokat a továbbtanulásra vonatkozóan. A 18 éven aluli általános iskolában tanuló diákok szülei tanulási támogatást igényelhetnek, melynek összegét a szülők jövedelmi szintje határozza meg.

Középiskolák

VWO: hat évig tart (12-18 éves kor között) és az egyetemi továbbtanulásra készíti fel a tanulókat. A VWO képzésen belül három típusú iskola választható:

- Athéneum, ahol a diákok nem tanulnak klasszikus nyelvet és irodalmat
- Gimnázium, ahol a klasszikus nyelv és irodalom kötelező tantárgyak
- Líceum, ahol a fenti tárgyak tanulása választható.

- HAVO: öt évig tart (12-17 éves kor között) és célja, hogy a diákokat magasabb szintű szakképzésre készítse fel. A gyakorlatban a HAVO-t megszerző diákok VWO vagy HBO képzésen tanulhatnak tovább.
- VMBO: négy évig tart (12-16 éves kor között) és fő célja a diákok HBO képzésre való felkészítése. A tanulók a VMBO bizonyítvány megszerzése után dönthetnek, hogy tovább tanulnak a HAVO-n, vagy gyakornokként helyezkednek el.
- PRO: hat évig tart (12-18 éves kor között) és gyakorlati képzést nyújt.

A diákok munkájának értékelése folyamatos. A tanulók teljesítményét 1-10-ig terjedő skálán osztályozzák. Az év végén azok a tanulók léphetnek a következő évfolyamba, akik minden tantárgyból elérik az elégséges (6-os) osztályzatot. A diákok egyszer ismételhetnek évet, és ha másodszorra sem sikerül elégséges eredményt elérniük iskolatípust kell váltaniuk.

Felsőoktatás

Hollandiában a felsőoktatási rendszert az egyetemi képzés és a magasabb szakmai (nem egyetemi szintű) képzés alkotják. A felsőoktatásban a 18. életévüket betöltött fiatalok vehetnek részt. A felsőoktatásért mind a holland, mind a külföldi állampolgároknak tandíjat kell fizetniük.

A magasabb szakmai képzés (HBO)

- mind elméleti, mind gyakorlati oktatást biztosít,
- a részvétel előfeltétele előzetesen megszerzett szakmai képzettség, így a HBO kurzusok meghatározott alkalmazotti területekhez kötődnek,
- nappali és levelezős képzés keretében is elvégezhető.

Akik HBO képzésen szeretnének tanulni

- HAVO, VWO, VMBO bizonyítvánnyal kell rendelkezniük
- Az oktatási intézmények előzetes szakmai gyakorlatot is előírhatnak.

- Központi felvételi vizsgát kell tenni (túljelentkezés esetén, a felvételin megfelelt diákok közül sorsolás útján választanak.)

Egyetemi képzés

A Bachelor fokozat megszerzése 3 év, a mester diploma 1-2 év, a PhD-képzés 4éves. Alkalmazott technológiai egyetemeken (Universities of Applied Sciences) a Bachelor fokozat megszerzése 4 év, a mesteré 1-2 év. Az Akadémiai év 42 hétből áll. Az oktatás szeptember első hetében kezdődik.

HOLLANDIA DROGPOLITIKÁJA

Az 1976-ban elfogadott ópiumtörvény megkülönbözteti a könnyű és a kemény drogokat, valamint azok kereskedelmét és használatát is. Drogpolitikájukkal - amelynek a lágy drogok bizonyos mértékű elfogadása mellett nagyon fontos része az informálás fiatal kortól, a rehabilitáló programokban való részvétel megteremtése, valamint a fogyasztási szokások mérése, elemzése is - elérték, hogy Hollandiában az Európában átlagos 40 százalékkal szemben az AIDS-betegek mindössze 10 százaléka intravénás droghasználó, valamint a droghalálesetek száma is jóval kisebb, mint kontinensünk más országaiban (egy felmérés szerint egymillió lakosra vetítve 2,4 fő, míg Németországban például 20).

A drogtörvény irányelvei közé tartozik a droghasználat megelőzése, és már droghasználóvá vált emberek rehabilitációja. Fő hangsúly az ártalomcsökkentésen van. A drogtörvény alkotói azt az elvet vallják, hogy a cél az, hogy az emberek ne a kemény törvények miatt mondjanak nemet a kábítószer fogyasztásra, hanem mert ismerik azok hatásait, működési elveit (prevencióból szerzett információk). Tapasztalataim szerint, melyet az igen rövid 6 hét alatt szereztem, Amsterdamban sokkal nagyobb a könnyű- (de talán a kemény-) droghasználók száma, mint Magyarországon (vagy Európa többi részén, amerre eddig jártam). Ugyanakkor az alkoholisták száma elenyészőnek tűnik az itthon megszokotthoz képest. A fő különbség, amit észrevettem a droghasználó és alkoholista emberek között, hogy míg az alkoholisták mind fizikailag, mind mentálisan leépülnek egy idő után, a

droghasználók még idősebb korukban is épek szellemileg és testi tüneteik sem oly szembetűnőek.

A kilencvenes évektől Hollandiában is szigorodott a drogtörvény, például majd 15 éve tilos új coffeeshopot nyitni, valamint bezártak minden olyan boltot is, aminek 250 m-es szomszédságában iskola vagy közintézmény található. Semelyik háztartásban sem lehet több mint 5 cserje cannabis-növény és senkinél nem lehet több, mint 5 gramm fű. A mostani, 2007-ben posztjára került Igazságügyi Miniszter, Piet Hein Donner pedig már kezdeményezte, hogy a marijuána árusítás és fogyasztás is illegális legyen majd a jövőben.

Hollandiában a fiatal felnőttek 9.7%-a (15-24 év között) fogyaszt könnyűdrogokat legalább egyszer egy hónapban. Ez az arány Olaszországban 10.9%, Németországban 9.9%, az Egyesült Királyságban 15.8%, Spanyolországban 16.4%, de pl. Svédországban csak 3%. Az Egyesült Államok összes hasonló mérésekre vonatkozó eredménye magasabb, mint Hollandiáé. A nehézdrogok használata a 15-24 év közötti korosztály körében csupán 4% volt Hollandiában, mely szám alacsonyabb az összes többi EU tagállamban mértnél (2004-es adatok), akárcsak a droghasználat okozta halálozások és bűnesetek száma. Ez valószínűleg annak köszönhető, hogy a Holland kormány eddig meglehetősen nagy gondot fordított a droghasználó emberek támogatására, kezelésére, detoxikálására és re integrációjára a társadalomba. Szerintem ez a politika sokkal hatásosabb, mint a magyar drogtörvény (bár egyelőre úgy néz ki, hogy a holland is vissza fog sülyedni a magyar és más európai országok vaskalapos drogtörvényeinek és struccpolitikájának szintjére, amitől majdnem minden hozzáértő és droghasználó retteg).

Felügyelet és végrehajtás: szemet szemért, fogat fogért; illetve a zéró tolerancia elve. Szigorú retorziók a kábítószerrel való visszaéléssel, a kereskedéssel és fogyasztással és csellengéssel kapcsolatos ügyekben. A visszaeső bűnelkövetőket 2 hónapon belül bíróság elé állítják, szigorú ítéletekkel és börtönbüntetéssel néznek szembe. A köztéri kamerák számának megnövelése a belvárosban, a köz- és magánkézben lévő kamerarendszerek összekapcsolása. A rendőrség jelenlétének, illetve a rendőrség, a biztonsági szolgálatok és az üzletek közötti együttműködés fokozása. Az autólopások és bolti lopások kezelése, illetve az ezekkel kapcsolatos

információnyújtás, Samen Veilig Ondernemen (Tegyük Együtt Biztonságossá az Üzleteket). Valamint pár évvel ezelőtt létre hoztak egy új rendszert az igazságszolgáltatásban, aminek lényege, hogy a visszaeső bűnözőkről (akiknek már többször volt dolguk a rendőrséggel, de nem feltétlenül komolyabb ügyek miatt) listát készítettek a helyi rendőrkapitányságok, amit aztán központilag egybegyűrtak. A feketelista-törvény hatálybalépése után ha bárki, aki e listán rajta volt, és bármi olyat tett, ami rendőri intézkedést igényelt, azonnal , mérlegelés nélkül kiemelték a társadalomból 2 évre, amely büntetés első felét egy börtön rehabján kellett eltölteniük, majd ha az első évben rendesen viselkedtek és a felülvizsgálati bizottság is elégedett volt a „rabbal” a meghallgatás során, a következő évet már felfüggesztve, de szabadlábon töltheti. Természetesen ez a „három csapáshoz ” hasonlító törvény legtöbbször a droghasználókat érinti-meghozza elég kellemetlenül, mivel a börtön semmiféleképpen nem lehet megfelelő helyszín a drogproblémák kezelésére (pl. nincsen methadon és semmi más ártalom- és fájdalomcsökkentés).

HAJLÉKTALANSÁG HOLLANDIÁBAN

Hollandiában hajléktalan emberek számát a száma kb. 25-35 000, ami viszonylag alacsony arányszám, 0.2%-a a lakosságnak. Az utóbbi évtizedben egyre nőtt azon nők és fiatalok száma, akik szállókon laknak/alszanak (1999-ben az ügyfelek 26% nő és 10% 18 éven aluli volt.) A droghasználó emberek száma is körülbelül ezzel egyezik meg: 26-30 000 fő (nyilván sok az átfedés a kettő között). A pszichiátriai betegséggel rendelkezők számát 50-90 000 főre becsülik, a fiatal hajléktalanokét pedig 3200-4700 közé saccolják.

Az Ügyfelek problémáinak típusai és megoszlása a különböző szállókon (N=2262) %

	Női szállók (N=3999) %	Krízisszállók (N=4729) %	Hajléktalan szállók (N=2262) %
lakás problémák	18	52	70
szexuális erőszak	77	23	8
kapcsolati problémák	45	49	18

pszicho szociális gondok	26	35	24
pszichiátriai betegségek	4	9	12
függőség	6	15	26
anyagi problémák	10	19	12

A hajléktalan emberek főbb gondjaik a szenvedélybetegség, lélektani problémák, munkanélküliség és alacsony jövedelem. A holland kormány az elmúlt pár évben a költségvetéséből hatalmas pénzeket fordított a szociális háló bővítésére, újabb szálláshelyek létrehozására. Megfogalmazták az ellátások főbb irányvonalait és létrehozták a megfelelő ellenőrzési szerveket. Hollandiában a közterületen élő hajléktalanok száma roppant alacsony, mintegy 1000 főre tehető, mivel a kormányzat és a helyi önkormányzatok is fontosnak tartják, hogy az utcán ne aludjanak emberek, így az éjjeli menedékhelyek férőhelyeit folyamatosan bővítik, ahogy igény van rá (pénzt nem sajnálva).

Egy 2006-os felmérés alapján, mely során 2630 amsterdami hajléktalan ember életvitelét vizsgálták, kiderült:

- 516-an aludtak az utcán
- 171-en autóban, sátrakban, lakókocsikban, squatokban, stb.
- 695-en laktak az utcán, de töltötték éjszakáikat éjjeli menedékhelyeken
- 1419-en pedig életvitelszerűen átmeneti szállókon laktak

A 7. Kutatási Szerkezeti Program témája az volt (részrtvevői : London, Lisszabon, Prága és Utrecht), hogy a fiatal hajléktalanok akár információforrásként is felhasználhatóak (a környezetről háttérükről). Együtt e négy európai ország fiatal hajléktalanjai workshopokon tudják megbeszélni a problémákat, a hasonló helyzethez vezető okokat, kidolgozni megoldási terveket. Megérteni és feltérképezni a hajléktalan fiatalok életútjainak különbségeit országok szerint, a re integráció elősegítésének lehetséges elemeit, és feltérképezni a kapcsolatot a fiatal, a felnőtt, a család, a segítő és a szociális háló között.

A HomeWork Partnerség nemzetközi alapjai

A három partner (Lengyelország, Csehország, Hollandia) az alábbi három fő problémát azonosította:

- A hajlaktalan emberek egy csoportja motivált és alkalmas arra, hogy visszatérjen a munkaerőpiacra. Ennek a csoportnak a munkájára a társadalomnak is szüksége van. Nem kellene egész nap padokon, és melegedőkben ülniük, vagy az átmeneti szállókon unatkozniuk, munkát szeretnének.
- A munkanélküliek segélyezése egyre szűkösebb. A politikai nyomás miatt a munkanélküliek visszailleszkedéséhez számos segítséget adnak, de ezzel egy időben a hajlaktalan emberek visszaillesztésére nincsenek bevált, működő módszerek, tapasztalatok.
- Nehéz olyan tanulási, illetve munkakörnyezetet kialakítani számukra, ahol újra dolgozni tudnak, de közben nem veszítik el a megélhetésük alapját biztosító segélyt, támogatást sem.

A három partner az EQUAL program kapcsán lehetőséget kapott, hogy együtt dolgozzon ezeken a problémákon, és új távlatokat nyisson a hajlaktalan emberek dolgozni akaró csoportja felé, s munkához segítse őket, megtanítsa az embereknek, hogyan viselkedjenek és reagáljanak csoportban, felfrissítsék a régi tudásukat, olyan munkahelyeket találjanak, ahol újratanulhatják egykori szakmájukat, és képességeiket gyakorolhatják. Valamint, hogy találjanak olyan munkáltatókat, akik esélyt adnak hajlaktalan embereknek.

A három partnerszervezet közös érdeklődési köre a munka, mint új távlat megnyitása a hajlaktalan emberek felé.

Az új perspektíva felállítása az alábbi kulcsterületek fejlesztésével lehetséges:

- Támogatott lakhatás
- Támogatott képzés
- Támogatott munkahely

A programban résztvevők önállóvá válása érdekében egy ötdimenziós diagnózist állítanak fel:

- Szocio-egzisztenciális
- Foglalkozási/elhelyezkedési
- Pszichológiai
- Szociális
- Egészségi állapot

.

Célcsoport:

Lengyelországban a hajléktalanok száma, és a célcsoport problémái ismertek. (Csehországban például nincs pontos adat).

A legutóbbi felmérést a Pomerániai Fórum készítette. Akkor kevesebb, mint 2700 hajléktalan személy élt a pomerániai régióban. A tipikus hajléktalan férfi, 51 és 60 év közötti, alacsony iskolai végzettségű. 24,4 %-uk kevesebb, mint két éve hajléktalan, 15,6%-uk több mint tíz éve él ilyen helyzetben. A partnerség célja a hajléktalanság megelőzése, valamint egy komplex módszer, program kidolgozása, működtetése a hajléktalanok munkaerőpiacra történő visszaillesztése érdekében.

A munkába állás problémái:

- A hajléktalanokkal szembeni diszkrimináció, olcsó munkaerőként való kezelésük
- Megfelelő képzettség hiánya
- Rendszertelen foglalkoztatás
- Állandó lakóhely hiánya
- Pszichológiai háttér
- Alkoholizmus és következményei
- Egyedülálló anyák helyzete

A professzionális tevékenység során megkülönböztetik a következő részfeladatokat:

1. Fejlesztik és helyreállítják az állások betöltéséhez szükséges képességeket
2. Gyakorlati helyet biztosítanak
3. Egészségügyi alkalmassági vizsga, bizonyítványok beszerzését vállalják
4. Karrier-tanácsadás, álláskeresési tanácsadás
5. Szervezeti segítség saját vállalkozás elindításához, illetve megfelelő munkahelyek felkutatása, szerződéskötés

Egy minta-projekt ismertetése

(Hoog Catharijne és az Utrecht-i pályaudvar kerületeinek biztonságával és az ott élők életminőségével kapcsolatos problémák kezelése)

A Hoog Catharijne és az utrechti pályaudvar kerületek a számos, 2001-ben megkezdett intézkedésnek köszönhetően biztonságosabbá váltak. A bűncselekmények és a rendzavarások gyakorisága a felére csökkent. Az emberek biztonságérzete 25%-al növekedett. A kerület tisztább és „élhetőbb”. Jelentős mértékben javultak a szenvedélybetegek életkörülményei. A kábítószerfüggők által okozott rendzavarások kezelésének szükségességéből fakadóan kialakult köz- és magánszféra együttműködése hasznosnak bizonyult mind a fiatalok, mind a természeti csapások és a terrorizmus által a közrendben okozott zavarok megszüntetésére.

A biztonság, és az életkörülmények terén bekövetkezett pozitív fejlemények egy sor intézkedés bevezetésének köszönhető, melyek egyfajta „keménykezü szociális” megközelítésként összegezhetők: az intézkedések célja az Utrecht városában elkövetett rendzavarások és bűncselekmények számának csökkentése, illetve az itt élő szenvedélybetegek életkörülményeinek javítása volt. Amitől ez a megközelítés nagymértékben hatékonyra vált, az a megelőzés és a gondozás eszközeinek együttes alkalmazásának köszönhető. További célkitűzés volt, hogy a pályaudvar kerületét újból biztonságossá tegye a magán- és közszféra összefogása. Az együttműködésben részt vett az önkormányzat, a rendőrség, az ügyészség, az államvasutak, Corio, Jaarbeurs, Centrum Maliebaan, Altrecht, Agis, különböző autóbusz vállalatok, üzlettulajdonosok, irodák, és helyi lakosok. Az elkövetett bűncselekmények és rendzavarások száma a felére csökkent, 4.9%-ról 6.0%-ra nőtt azoknak az embereknek az aránya, akik biztonságban érezték magukat a pályaudvar kerületében. Öt százalékkal, 89%-ra nőtt azoknak az aránya, akik a pályaudvaron biztonságban érezték magukat a nappali órákban, és 46%-ra azok aránya, akik az éjszakai órákban is biztonságosnak vélték a pályaudvart. Ezen adatok meghaladták Hollandia nagyvárosaiban mért átlagos adatokat. A rendzavarások száma tovább csökkent. A rendőrség 36%-kal kevesebb esetben

bírságolt a Hoog Catharijne és a pályaudvar kerületeiben. A lopások száma 51, az elkövetett erőszakos cselekmények száma 15%-kal visszaesett. 74%-ra nőtt azoknak az utasoknak a száma, akik a pályaudvar kerületében nem voltak szemtanúi semmiféle incidensnek. A visszaeső bűnelkövetők (kb. 275 személy) által elkövetett bűncselekmények száma 65%-kal csökkent. Gyakorlatilag egyetlen esetben sem kellett Utrecht más kerületeinek rendőreit bevonni a problémák kezelésébe. A kábítószerrel összefüggő rendzavarások száma városszerte 30%-kal csökkent.

250 utrechti hajléktalan szenvedélybeteg életminőségében következett be javulás. A droghasználó embereket kezelő orvosok tapasztalatai egyértelműen azt mutatják, hogy a szenvedélybetegek számára biztosított jobb életkörülmények, a megfelelő szálláshely, és gondoskodás a kábítószerrel való visszaélés, a rendzavarások, és a bűnözés csökkenéséhez vezet. A szenvedélybetegek hatékonyabban jutnak szakszerű és rendszeres egészségügyi ellátáshoz, és a különböző segítségnyújtó szervezetek szolgáltatásaihoz. A nem Utrechtből származó szenvedélybetegeket a saját ellátó/gondozói hálózatukhoz küldték vissza. Néhányukat, akik további kezelésre szorultak, átmenetileg a gondozó-központokban helyezték el.

Szenvedélybetegeknek nyújtott szállás és gondozás Utrechtben: 24 órás gondozás három gondozó-központban, 350 hajléktalan szenvedélybeteg személy részére. A lágy drogok használatának megkönnyítése. A szenvedélybetegségek szociális és orvosi kezelése, étkeztetés, ruhacsere, tűcsere, intenzív tanácsadás. Orvosi felügyelet mellett biztosított heroin és methadon.

Fiatalok által okozott rendzavarás: Az anonimitás megszüntetése. Házi rendek / szabályzatok közzététele. A rendőrségi rutinellenőrzések fokozódó szigorítása, a rendzavaró, erőszakos cselekmények, és lopások ellenőrzése. Áruházakban alkalmazott megelőző intézkedések, ifjúsági szociális munkás kinevezése és tanácsadás a fiatalok számára nyújtott szolgáltatásokról.

Létrehozás, irányítás és fenntartás: valamennyi városi és kerületi buszpályaudvar felújítása, Plein Vredenburg, Smakkelaarsveld, Jaarbeurs, és a Hoog Catharijne és Vredenburgpassage bejáratainak rendbehozatala.

A pályaudvar kerületének küszöbén álló, nagyszabású újjáépítésében részt vevő partnerek tapasztalatait és tanácsait hasznosították a pályaudvar Kerület Átfogó Fejlesztési Tervébe. Figyelembe vették mind a városi, mind a speciális fejlesztési igényeket, illetve azt, hogy miként lehet megszervezni az irányítási és felügyeleti munkákat az építkezés és az újjáépítés ideje alatt és azt követően.

Ez egy hatalmas, sok energiát és odafigyelést, szervezést igénylő projekt volt, de a változás igen szembetűnő. A régi állapotokról láttam egy filmet az Utrechti Egyetemen, de rá sem lehetett ismerni az akkori képek alapján a mostani pályaudvarra, sőt mondhatni az egész városra sem. Az igazán klassz az volt az egészben, hogy tényleg úgy tűnt: mindenki tett valamit azért, hogy sikerüljön a küldetés és mindenki jól is járt vele, senki nem érezte magát megrövidítve.

PREVENCIÓS STRATÉGIA

Az elmúlt 5 évben a hajléktalanságról, mint problémáról alkotott személet jelentősen megváltozott. Amellett, hogy egyre több szálláshelyet, éjszakai menedékhelyet és nappali melegedőt létesítettek, a hangsúly a megelőzésről sem terelődött el. Az egyik cél a lakások elvesztésének megakadályozása, a másik pedig a kilakoltatási elkerülése (mivel a hajléktalanná vált emberek számára szállót, hostelt vagy más reintegrációs programot kell biztosítani). A lakáselvesztések megakadályozása érdekében hajtóvadászatot indítottak a lakásmaffia ellen és különböző intézkedéseket hoztak létre, hogy a kilakoltatások száma csökkenjen. Mind a két cél érdekében folytatott program jól működött, körülbelül 90%-os hatékonysággal. A bajba került embereket pénzzel, rendkívüli segélyekkel támogatják, hogy meg tudják tartani lakásukat, házukat, valamint szociális munkás járt ki hozzájuk hetente, míg meg nem oldódnak problémáik. Ez a megoldás nagyon sikeresnek bizonyult, hiszen az ügyfelek saját lakhelyükön maradva, önbecsülésük sérülése nélkül kapták meg a szükséges segítséget, ami sokkal kevesebbe került,

mint az intézményi elhelyezés. A kilakoltatás elkerülése érdekében azok az embereket, akik elmaradtak a lakbér vagy a közüzemi számlás befizetésével, automatikusan keresték meg szociális munkások segítségével. Ahhoz, hogy ez a rendszer jól működjön a helyi hatóságok közreműködése is kellett. Mára mindkét prevenciós módszer hatékonyan működik és előzi meg sok esetben az emberek hajléktalanná válását.

Az új Hajléktalan Akcióterv, ami a 2006-2013-ig tartó időszakra vonatkozik, fő feladatának azt tekinti, hogy a négy nagyobb holland városban: az Amsterdamban, Hágában, Utrechtben és Rotterdamban lakó, a 2006-os felmérések szerint 10 000 hajléktalan emberek mindegyikének legyen jövedelme és fedél a feje felett, egyéni szükségleteit kielégítő szolgáltatásokhoz jusson, részesüljön egészségügyi ellátásban és legyen bejelentett munkája. Hollandiában a Válság ellenére is a teljes foglalkoztatás elérésére a cél, melynek elérése érdekében még mindig igyekeznek újabb munkahelyeket teremteni.

Hajléktalan Újságok

Hollandiában két, a magyar Fedél Nélkülöz hasonló hajléktalan újság van. Az egyik a *Straatnieuws*, ami nem csak egy - a kirekesztettek által árusított - újság. Az újság szerkesztősége bátor ötleteiről és kezdeményezéseiről híres. Nem klasszikus módszerekkel dolgoznak. Mottójuk: „szórakozást mindenkinek, korlátozások nélkül”. Egyik példa az „*Eyes of the street*” (Az utca szeméi). A *Straatnieuws* főszerkesztője fényképezőgépeket osztogatott hajléktalanok között. Annyi volt a feladatuk, hogy a mindennapjaikat örökítsék meg. Az eredmény egy olyan képeskönyv, amely a legkülönbözőbb témákat mutatja be, egy utcán lakó életéről: kedvesség, születésnap buli, elhagyatott csatornák, nélkülözés, gyermekkor, élet... A *Z-magazine* egy másik hajléktalan újság. 2002-ben bizonytalan volt fennmaradása (anyagi gondok miatt), de ma a *Z-magazine* a kirekesztett, hajléktalan személyek egyik legfontosabb bevételi forrása, kapcsolattartási és önbecsülés-teremtési lehetősége. Az újság szerkesztősége arra gondolt, hogy jó lenne megerősíteni az újság eladói és vásárlói közötti köteléket, s ennek érdekében létrehoztak egy külön kiadásban egy „Az újságárusítók tiszteletére” című képes és szöveges összeállítást az utcai életről. 19 fényképész és 11 író vett részt a munkában. Ennek fő célja az volt, hogy a hajléktalan személy ne veszítse el büszkeségét és önbecsülését. Csak így lesznek képesek kimenni az utcára, és szembeszállni azoknak az embereknek a visszautasító viselkedésével, akik képesek őket elítélni, anélkül, hogy a szemükbe néznének. Talán, ha a szemükbe néznénk, akkor teljesen mást látnánk, és lehet, hogy ez fájna.

STICHTING STREETCORNERWORK / gyakorlati tapasztalatok /

Az első napon, 2009. szeptember 7-én hosszas bolyongás után nagy nehezen megtaláltam gyakorlati helyemet, a Stichting Streetcornerwork-öt az Amsterdam Bijlmer nevezetű „gettójában”, ahol csak a volt holland gyarmatokról érkezett menekültek és bevándorlók élnek. A Flierbosdreef-en található az a Szociális-Centrum, amelynek épületében A Streetcornerwork is működik és ahol én a hat hét gyakorlatomat töltöttem.

Az épületben komoly biztonsági intézkedések vannak: a belépőket biztonsági őrök ellenőrzik (egyszerre öten vannak szolgálatban), az intézménybe csak fémdetektoros-kapun keresztül lehet bejutni, sőt motozás is van. A recepció, ahol a biztonsági főnök ül és nézi a több tíz biztonsági kamerát, például egy golyóálló üvegből készült kalitka. Az épület ajtóin nincsen kilincs, mindegyik csak a recepción található biztonsági gombok megnyomásával nyílik, de a dolgozók rendelkeznek saját mágnes-kártyával (ilyet két hét alatt én is kaptam, igényléséhez egy 5 oldalas nyomtatványt kell kitölteni és két hétig tart, míg ellenőrzik a megadott adatok valóságát). Bár egy kicsit talán soknak tűnhet ez a rengeteg biztonsági intézkedés, mégis jól működik, senki nem háborog. Az ügyfelek nem panaszkodnak a fémdetektor miatt sem, mivel nem csak nekik kötelező, hanem a dolgozóknak is, tehát nincsen diszkrimináció, ugyanakkor sokkal nyugodtabb odabent a légkör, nem kell attól tartania senkinek, hogy előkerül egy kés, egy pisztoly (errefelé nem olyan ritka, hogy az embereknek saját fegyverük van. A Bijlmer Amsterdam egyik legsúlyosabb, legsötétebb része, amit a belvárosiak messze elkerülnek. Mióta itt vagyok 3 gyilkosság történt errefelé.)

Maga az épület meglehetősen sajátos helyen van, pár száz méterre egy iskolától és környék legnagyobb piacától, 100 méterre egy HVO- éjjeli menedékhelytől. 50 méterre attól az építkezéstől, ahol a kerület új rendőrkapitánysága épül és 2 méterrel a kerületi rendőrségi fogda alatt (!), ahova a bűncselekményt elkövetőket zárják be , (maximum 2 hétre, amíg el nem döntik, hogy szabad lábon védekezhetnek e vagy előzetes letartóztatás szükségeltetik).

A Centrum földszintjén egy nappali melegedőszerűség üzemel, ezt Jellineknek hívják. Itt a segélyezésben részesülő ügyfeleknek tartott számítógépes képzés működik, internet-hozzáférés biztosított, valamint az ügyfelek be vannak osztva hétfőtől péntekig, ki melyik nap takarít, főzi meg az aznapi ebédet (a hozzávalókat a Jellinek biztosítja, akárcsak a teát és kávékat folyamatosan) és mosogat el étkezés után. Néha színházba, moziba is elviszik őket. Itt az ügyfélkör majdhogynem állandó, körülbelül 20 -25 fő. A nappali melegedőben történő eseményeket 2 szociális munkás felügyeli, koordinálja.

E mellett működik a GGD (a Nemzeti Egészségügyi Szervezet) methadon osztása. Ez a program nagyon „népszerű”, napi kb. 80-110 fő vesz rajta részt, sokan naponta háromszor is megjelennek a GGD-ben .A hét összes napján van methadon osztás, reggel 9:00-11:00, délben 12:30- 14:30, este 18:00-20. A

methadont és az utána elszívható kokaint vagy heroint (amit tetszés szerint szűrni is lehet) természetesen orvos írja fel a programban résztvevőknek.

A napi gyakorlat úgy megy, hogy a „userek” már a kapunyitás előtt 1-2 órával elkezdnek gyülekezni, hogy övük legyen az első sorszám és minél előbb essenek át a methadon-iváson és kapják meg az ingyen kokaint/heroint.

Hollandiában nem nagyon szokás, hogy a methadont tableta formájában megkapják az ügyfelek több napra előre, ugyanis pár évvel ezelőtt hatalmas botrányok voltak abból, hogy a drogpiacon tele lett az adófizetők pénzéből finanszírozott, droghasználók számára ingyenes methadonnal. Azóta csak a legkritikább esetekben kapják meg a páciensek adagjukat bárhánynapra is előre, és a gyógyszert már nem pirula formájában kell bevenni, hanem a nővér ki-kiszemélyre szabott adagját vízben oldja fel és az ügyfélnek ott helyben, kell meginnia. Csak ez után mehetnek át egy másik szobába, ahol steril eszközökkel, orvosi felügyelet mellett ellenőrzött minőségű kokainnal vagy heroinnal csillapíthatják vágyaikat. A szívó-szűrő szobában folyó eseményeket - érthető módon - borzasztóan szigorúan ellenőrzik, még a mellékhelyiségekben is kamerák vannak, ugyanis ebből a szobából egy porszemnyi drognak sem szabad kikerülnie.

A programban résztvevők nagyobb hányada hajléktalan ember, de kb. 1/3-uk önállóan fenntartott lakásban él, munkával rendelkezik. Ők általában a munka miatt kihagyják a déli methadont.

A földszint harmadik részén orvosi szolgálat működik (minden hétköznapi van rendelés), ide bárki jöhet a kliensek közül.

Kliens úgy lesz valakiből, hogy kapcsolatba lép egy Streetcornerwork szociális munkással - ez általában úgy történik, hogy bejön a Centrumba, és megkéri a recepción ülő kedves munkatársat, hadd beszéljen egy szociális munkással, a

munkatárs feltelefonál az éppen ügyeletben lévő szociális munkásnak, aki lejön az ügyfélhez, bekíséri a földszinten található 4 db beszélgető (interjú) szoba egyikébe, ahol az ügyfél nyugodt körülmények között elmondhatja problémáit. A beszélgetés után némi adminisztráció következik, a szociális munkásnak ki kell töltenie egy mindössze kétoldalas nyomtatványt a potenciális ügyfél összes személyes adatával és pár kérdésre válaszolni függőségi, egészségügyi állapotával kapcsolatban, valamint megtudni azt, hogy folyik-e bármilyen büntetőeljárás ellene. Ennek kitöltése általában 10-15 perc. (Probléma akkor sincsen, ha az illető frissen érkezett menekült mondjuk a volt holland gyarmat, Suriname-ból és csak papiamento nyelven tud beszélni... ez például gyakori eset. Persze erre is van megoldás, hiszen a szociális munkások majdnem fele suriname-i vagy a Holland-Antillákról bevándorolt.)

Ezt az intake-ot a szociális munkás a következő Teamre beviszi (minden szerda 13:00-14:30!) és ott szavazással döntik el, hogy az ügyfél rászorul-e a Streetcornerwork gondoskodására. Az egyetlen szempont, hogy az ügyfél valóban rászorul-e az efféle segítségre. Ha a Team döntése pozitív, az illető bekerül az ügyfélkörbe, mappát nyitnak neki és megkezdődik az esetkezelés.

A másik lehetséges útja a klienssé válásnak az, hogy a szociális munkás találja meg az ügyfelet. Erre nagyon sok példát láttam. Sokszor, amikor éppen nincsen semmi konkrét tennivaló, a szociális munkás beül az egyik kisbuszba és elmegy mondjuk a piac térre, a parkokba -ahol mindig van egy-két banda-. Odaül melléjük, beszélgetnek (teljesen kötetlen módon, hangnemben, stílusban). Ez remek kapcsolattartási forma az ügyfelek számára, akiknek nem egy számukra teljesen idegen irodában kell mesélniük magukról, aktuális problémáikról, hanem saját közegükben (amitől sokkal oldottabb a hangulat). Ilyenkor rendszerint új emberek is bekapcsolódnak a társalgásba, akinek amúgy eszük ágában sem lenne bemenni a Centrumba, de mivel látják: a szociális munkás bandájuk több tagjának már sikeresen intézett el dolgokat, erőt vesznek magukon és előadják megoldást igénylő problémáikat. Arra is sokszor van példa, hogy az ügyfelek családtagjai is sorra bekerülnek a klienskörbe.

No de visszakanyarodva először is az épületben található szervezetek, ellátások ismertetéséhez: a földszinten a Jellinek, a GGD methadon és GGD orvosi

szolgálat mellett a FIBU segélyezési osztálya üzemel, az ügyfelek itt vehetik fel pl. a rendszeres és rendkívüli szociális segélyt. Ennek összege körülbelül (minimum) 700 euro havonta. A segély igénylése a Centrumtól kb. 300 méterre történik a FIBU központi irodájában. A segély folyósításához FIBU-s bankszámlára és nem fiktív lakhelyre van szükség, (amit az elmúlt években tapasztalt visszaélések miatt keményen ellenőriznek is, tehát a legtöbb esetben az ügyfelet a FIBU munkatársai valóban megkeresik az általa megadott címen, és ha nincsen valami arra utaló jel, hogy valóban ott lakik, a R.SZ.S.-t azon nyomban megvonják.). A bevándorlók (suriname-i, holland-antillái, dominikai, indonéz) ügyfelek általában rendelkeznek holland útlevelemmel. Legnagyobb részük Suriname-ből jött. Suriname 1975. november 25-étől független ország, de a Holland állam 1978-ig lehetőséget adott az összes Suriname-inak, hogy válasszanak a holland vagy suriname-i állampolgárság között (persze majdnem mindenki a holland útlevelet választotta).

Tehát a bevándorlók esetében a FIBU elég rugalmas, ezért általában 2-3 hónap türelmi idő áll az ügyfelek rendelkezésére, hogy találjanak maguknak lakhelyet, ez alatt az idő alatt már kapják a segélyt.

A segély ügyintézése sokkal személyesebb körülmények között zajlik, mint Magyarországon. Sorszámhúzás helyett egy kedves recepciósnő beírja a frissen érkezett ügyfél nevét a belső számítógépes rendszerbe, majd egy munkatárs elkíséri az őt és a vele érkező szociális munkást (plusz engem) a váróterembe, ahol pár perc múlva a segély ügyintézőjének nevére szólítva az ügyfelet egy szobába kíséri minket, ahol mindenkinek előtte teával, kávéval kínál meg, s csak utána kezdődik meg a beszélgetés, a papírok bemutatása. Tehát nem az ügyfél feladata kitölteni az űrlapokat, ezért annak a veszélye sem áll fent, hogy elrontja, hiányosan tölti ki, és ezért visszadobják a kérelmet. A kliensnek nem kell heteket várnia arra, hogy elbírálják kérelmét, még ott, aznap kiderül, hogy megkapja-e a segélyt vagy nem. Amennyiben megkapja, azt a bankszámlájára utalják vagy a Centrum földszintjén található FIBU irodában veheti fel. Ez a hét összes munkanapján nyitva van 9:00-15:00-ig. Abban az esetben, ha az irodában veszi fel (van, aki speciális okból kifolyólag csak itt kaphatja meg), nem csupán a pénzt adják oda, hanem egy beszélgetésre is sor kerül. Sorszámot kell húzni és egy beszélgető szobába szólítják az ügyfelet, ahol a FIBU munkatársa a kifizetés mellett érdeklődik a kliens

hogylétéről, hogy keres e munkát, hogy talált e munkát (ha talált, azt rögzítik, de a segélyre további 1,5-2 hónapig még jogosult marad). Szerintem az egész segélyügyintézés sokkal személyesebben és gördülékenyebben zajlik, mint otthon. Ha egy ügyfél bármilyen okból kifolyólag (pl. agresszív magatartás miatt) ki van tiltva a Centumból, megbízhatja szociális munkását, hogy vegye fel a pénzét és adja oda neki. Erre általános gyakorlat van. Sőt olyan eset is előfordult itt tartózkodásom alatt, hogy az egyik ügyfél eltűnt, majd pár nap múlva Costa Ricáról telefonált, hogy ott ragadt, mert elvette minden pénzét az a bűnszövetkezet, akik megbízták azzal, hogy nyeljen le és csempésszen ki 1 kg heroint. A FIBU számláján volt még 700 euro, amire feltétlenül szüksége volt ahhoz, hogy haza tudjon jönni. Bár az ügyfél megszegte a FIBU-val kötött szerződését, mert minden segélyben részesülő embernek az általa megadott lakcímen kell tartózkodni, és ha lakhelyét netán elhagyja, azt jeleznie kell a FIBU-nak (de a lakhelyet nem lehet csak úgy elhagyni és elutazni. Minden ügyfélnek egy évben maximum 4 hét „szabadság jár”, amit minimum 2 héttel az elutazás előtt be kell jelenteniük). Mindezek ellenére, az ügyfél speciális helyzetére tekintettel és szociális munkásának közbenjárásának köszönhetően megbeszélték azt, hogy a FIBU átutalja az ügyfél számláján lévő pénzt a Streetcornerworknek, akik készpénzben odaadják a 700 eurót a szociális munkásnak, aki feladja Western Unionon keresztül Costa Ricába az ügyfélnek, hogy megvehesse a repülőjegyét vissza Amsterdamba. Amíg a kliens nem jön be a FIBU irodába és nem beszélük meg az egész dolgot, addig felfüggesztik a további segély folyósítását.

A Centrum emeletére ügyfelek nem mehetnek fel. Itt van a Streetcornerwork összes irodája. Itt kilenc szociális munkás dolgozik. Ez a szervezet a földszinten található GGD-vel és FIBU-val ellentétben nem állami intézmény, itt nem közalkalmazottak dolgoznak. A Streetcornerwork dolgozók mind a SSCW alapítvány alkalmazásában állnak, az alapítvány fenntartója pedig az Amsterdami Önkormányzat.

A szervezethez nem csak a szociális munkások tartoznak, hanem három másik osztály is: a Workforce, a Cartonforce és a Farmforce. Mind a három csoport a segélyezett emberek foglalkoztatásával foglalkozik, ami azt jelenti, hogy az ügyfelek a havi kb. 700 eurón felül még dolgozhatnak: a Workforce-nál a környék

tisztántartása, utcaseprés; a Cartonforce-nál hulladék-gyűjtés a feladat, a Farmforce-nál pedig Amsterdam környéki farmokhoz viszik el az ügyfeleket állatokat gondozni, és mezőgazdasági segédmunkát végezni. A kliensek 12 napot dolgozhatnak egy hónapban napi 10 euróért, tehát maximum plusz 120 euróval tudják kiegészíteni a segélyként kapott bevételüket.

A napi munkáért nem csak 10 eurót, hanem bőséges meleg ebédet és kétnaponta egy csomag dohányt is kapnak. Sokan dolgoznak többet, mint 12 nap. Ők ugyanúgy kézbe kapják a 10 eurót, amit utána a FIBU levon a következő segélyük összegéből, de legalább kapnak enni, kapnak dohányt és van 10 euro készpénzüik(!), ami a drogfüggőknél a legnagyobb kincs. Amsterdamban egyébként általában 5 euro egy „adag ” (ami kb. 0,1 g) kokain vagy crack.

Többször láttam, hogy amikor a farmról munka után hoztam haza az ügyfeleket, mind a nyolcan összedobták a pénzüket, mert ha együtt veszik a drogot többet kapnak érte, mint ha külön-külön.

A Farmforce, Cartonforce és Workforce nagyon klassz lehetőség, az ügyfeleket teljesen leköti a munka, emberek között, csoportban vannak, csoportként kénytelenek működni. Ez a droghasználók körében amúgy elég problematikus kérdés, pont ezért terápiás munkának is mondható. A farmerek nagyon jól bánnak velük, sokszor meg is ajándékozzák az ügyfeleket, hazavihetnek gyümölcsöket, zöldségeket, húsokat a farmról. A projekt lényege a droghasználók re-integrációja a társadalomba és a munka világába, hogy megszokják a rendszert, hogy fel kell kelni, ha munka van, hogy össze kell dolgozniuk, hogy azt kell csinálniuk, amit a főnök / farmer mond. És ha mindezt megteszik, utána megdicsérik őket. Többször helyettesítettem Farmforce-os kollégát és vittem kisbusznyi csoportokat különböző szállókról farmokra és hatalmas élmény volt látni azt a lelkesedést már korán reggel, ahogy várták, hogy odaérjünk, ahogy a farmer reggelit készített nekik és kávéval, teával várta őket az égő kemence mellett. Délután pedig mindenki rettentő fáradt volt, többen már a kisbuszban elaludtak, de alvás közben is ott szorongatták a paradicsomokat, rozmaring és bazsalikom ágakat, amit kaptak. Sokat gondolkodtam, vajon hogyan lehetne ebből valamit is átmenteni a magyar rendszerbe, mert nagyon jónak és hasznosnak találom ezt a programot, csak túl költségesnek. Egy részről az ügyfelek napi 10 eurója, plusz étkeztetésre cirka 6 euró, minden második nap 5 euró a dohány, másrészt a havi kb. 1600 euró munkabére annak,

aki szállítja a csoportokat (általában két csoportot, tehát napi két fuvar oda és kettő vissza). A három 'Force-nál összesen tizennégyen dolgoznak tizennégy különböző kisteherautóval és kisbusszal, ami szintén a SSCW tulajdona. Jelentős költség még az üzemanyag. És az állami normatíva fejenként 60 euró/nap minden ügyfél után a farmeroknak. Szóval ez nem olcsó mulatság és temérdek papírmunka. Az ügyfelekkel a SSCW munkatársa minden reggel új

munkaszerződést ír az adott napra, majd listát készít arról, kiket hova, melyik farmra vitt. Ha több ember jelentkezik aznap munkára, mint ahány hely van a buszban, az utolsóként érkezettek nem dolgozhatnak aznap, de a következő nap előnyt élveznek a többi, aznap a buszba befért emberrel szemben. Olykor előfordult, hogy majdnem megölték egymást, ki mehessen aznap befogni a bikákat, kismalacokat etetni.

A farmerekkel is napi szerződés van, amit mindig délután írnak alá, és amiben igazolják, hogy a már reggel leszerződött emberek mindegyike dolgozott aznap. A farmról visszafelé mindenki megkapja a napi 10 euróját (mindig 5 eurós címletekben, mert 1db 5 eurós = 1 adag kokain). Erről újabb átvételi bizonylat születik és még rengeteg papírmunka a megtett kilométerekről, elfogyasztott üzemanyagról, stb.

Minden esetre kétségtelen, hogy azok az ügyfelek, akik részt vettek ebben a programban, sokkal nagyobb arányban találnak munkát a későbbiekben, mert sokkal inkább hozzá vannak szokva ahhoz, hogy valaki megmondja nekik, milyen feladatot kell elvégezniük és hogy minden nap /időre/ meg kell jelenniük a munkahelyen, mint azok, akik naphosszat az utcán bandáznak és isznak, szívnak. Egyébként eléggé jellemző az itteni emberekre az, hogy

reggel kiköltöznek a
nyugágyakkal,

hokedlikkel, hideg és
valamint egy rakás
nem, mert a helyi
rendelet értelmében tilos

piactérre

meleg élelemmel,
hasissal (alkohollal
önkormányzati
közterületen alkoholt

fogyasztani és ezt a rendőrök tényleg komolyan is veszik, mindenkit megállítanak, igazoltatnak s meg is büntetnek kb. 50 euróra, akinek a kezében pl. sört látnak..)

A SSCW szociális munkásai rugalmas munkabeosztás szerint dolgoznak. Minden reggel 9-11-ig van ügyelet, erre mindennap ketten vannak beosztva, tehát egy munkatársra heti 1-2 ilyen ügyelet jut. A többi, ügyelet-mentes napon nincs

megadva, ki mettől meddig dolgozik, mindenki a munkájához, aznapi teendőihez igazítja a munkaidőt. Ez úgy látom, itt ez jól működik, nincsenek belőle konfliktusok. Gyakorlatvezetőmmel, Gerttel általában 10-től este 7-8-ig dolgozunk minden nap. Hétfőn mindig mi ketten vagyunk beosztva ügyeletbe. Szerencsére minden kliens kiválóan beszél angolul, úgyhogy a kommunikáció nem jelent problémát, nem kell mindig ott állnia valakinek mellettem és fordítani. Az ügyeleti időben általában segéllyel és rendőrségi eljárásokkal kapcsolatos, sürgős reakciót igénylő problémákkal keresnek meg minket az ügyfelek. Rendszerint leveleket lobogtatnak, amiben a GGD közli, hogy megszünteti a segély folyósítását különböző indokok miatt. A bírósági idézések is gyakoriak. Nagyon sok az olyan eset is, amikor a résen lévő, élelmes emberek az éppen teljesen belőtt vagy elvonási tünetektől szenvedő „junkie”-kat elcsábítják autót, hitel, ezt és azt (fel)venni, vagy csak a nevükre íratni - akkor nagyon soknak tűnő 3-400 euró készpénzért cserébe. Gyakran pedig a ROCHDALE (lásd később) ír valami fenyegetőt.

Az ügyelet után már az esetmunka következik. Minden napra jut temérdek elintézni való, sok ügyfél, akit ide kell elvinni, oda kell elkísérni, innen oda költöztetni (egyik szállóról a másikra vagy kiléptető lakásba, stb). Nagyban megkönnyíti ezen feladatok megoldását az a tény, hogy esetmunkához is jár kisbusz.

A SSCW szociális munkásainak jó kapcsolata van a HVO-querido dolgozóival, így hetente többször is program az, hogy a közeli éjjeli menedékhely lakóit költöztetjük át az Elsrijkdreef-be vagy az egyik kiléptető lakásba. Az ügyfelek gyakran kérnek segítséget költözésben, holmik hurcolásában. Persze a szociális munkások mondhatnák azt, hogy ez nem tartozik a kötelességeik közé, nem azért tanultak szociális munkásnak, hogy aztán hűtőszekrényeket, banános-dobozokat cipeljenek, de ilyen egyszer sem történt meg ottlétem alatt. Azt hiszem Gertnek nagyon is igaza volt, amikor azt mondta, hogy ezeknek az apró szívességeknek sokkal nagyobb a haszna, mint amekkora erőfeszítést igényelnek. Az ügyfeleknek nagyon sokat jelentett a segítség, az, hogy együtt hoztunk le egy kanapét a 3. emeltről. Ezek az kliens számára mind együtt megélt/átélt dolgok, közös emlékek a szociális munkással. Segít abban, hogy sokkal bizalmasabb legyen a kapcsolat az ügyfél és szociális munkás között.

Talán ha egy dolgot kellene választanom az itt látottak közül, ami a legjobban megfogott, az a szociális munkások attitűdje volna. A SSCW-nél a cél a szociális munkás és ügyfél között minél közvetlenebb, bizalmasabb kapcsolat kiépítése. A droghasználó emberek majdnem mindegyike borzasztó óvatos, gyanakvó, bizalmatlan. Fél mindenkitől, mindenkit ellenségnek/rendőrségi besúgónak tekint. Ezt a gátat ledönteni elég nehéz, sok erőfeszítésbe kerül, de utána feltétel nélküli bizalom és ragaszkodás következik. Néhány emberrel nekem is sikerült már az első pár hétben bizalmas kapcsolatot kialakítanom. Egyik, számomra legkedvesebb

ügyfél Roy volt,

aki általában szóba sem áll az emberekkel, mindig egyedül rója az utcákat, ideje nagy részét a kacsák etetésével tölti, minden pénzéből nekik vesz kenyeret, pékárut. Már az első nap felfigyeltem arra, hogy ő az egyetlen, aki kilóg az éjjeli menedékhely bandájából. Később észrevettem: ő az egyetlen, aki nem veszi igénybe a szálló nappali melegedőként üzemelő user-szobát, inkább kint ázik az esőben, mint hogy a többiekkel együtt bent kelljen ülni a társalgóban. Roy minden reggel köszönt nekem: „hello my Hungarian girl!”. Nyilván a többi ügyféltől tudta meg, hogy magyar vagyok. Az első pénteken meghívott kacsákat etetni. Onnantól kezdve minden nap 11:00-tól 11:30-ig kacsákat etettünk. Kettesben, a Workforce ebédszünetében. Gert tudta, hogy akkorra nem szabad olyan programot szerveznie, ahova engem is szeretne elvinni. Mindenkinek fontos volt a jó kapcsolatom Roy-jal,

mert én voltam a SSCW egyetlen „dolgozója”, aki napi kapcsolatban állt vele. Azt hiszem, ezzel vívtam ki magamnak azt, hogy az első héten gyakornok helyett kollégának szólítottak/neveztek a szociális munkások. Ez remek érzéssel töltött el, ugyanis kifejezetten megtisztelő volt közējük tartozni. Mindenki tisztelte őket a Bijlmerben, soha egyetlen rossz megjegyzést nem tett rájuk senki (egyszer sem hallottam semmilyen becsmérlő jelzőt egyikükre vonatkozólag sem). Mindenki szívét-lelkét beleadta a munkába, teljesen zökkenőmentesen, erőltetés nélkül működött a mosoly-diplomácia. A szociális munkásokból teljesen hiányzott az a sok frusztráltság, ami Magyarországon sokszor tapasztalható. Például az ügyfelekkel egyetlen meg- és feloldatlan, agresszióba torkolló konfliktust sem láttam. Bár voltak nézeteltérések, a szociális munkások sosem használták pozíciójukból eredő „hatalmukat”, mindig két egyenlő fél vitatkozott, meg- és végighallgatták egymást. Szerintem az is segített ebben, hogy sosem az íróasztal mellett, hivatalos környezetben zajlottak ezek a beszélgetések, hanem az utcán, a padon, a kisbuszban, az ügyfél lakásában vagy szobájában (a szállón), de sosem mások előtt, mindig megőrizve az intimitást. A frusztrációmentességhez továbbá valószínűleg az is jócskán hozzájárul, hogy a szociális munkásokat viszonylag jól megfizetik, 1800-2000 eurót keresnek havonta (amiből könnyedén el tudnak menni akár havonta is pár napra, külföldre kikapcsolódni; nincsenek napi, megélhetési gondjaik, stb. és nem szembesülnek azzal a ténnyel nap, mint nap, hogy klienseik többet keresnek, mint ők) plusz például a munkájuk során használt kisbuszt használhatják otthonuk és munkahelyük közötti közlekedésre.

Az irodában minden szükséges felszerelés, feltétel adott, semmiből nincsen hiány, mindenkinek saját számítógépe és nyomtatója van, ketten dolgoznak egy irodában. A raktárak tele vannak, komoly készleteket halmoztak fel (kb. 3-4 évre elegendőt), komolyabb beszerzéseit a SSCW is 2008-ra időzítette.

A munkakörnyezet nagyon kellemes, színes falak és oszlopok, növények mindenhol; tisztaság, napi takarítás. Jó érzés ide bejönni. Az ebédlő melletti, központi helyiségben egy ingyenes kávé- és teaautomata van. Ilyen egyébként lent, a földszinten is található (akár csak minden közintézményben, Amsterdamban), az ügyfelek és a biztonsági őrök, a GGD és FIBU dolgozóinak részére. Ez bármennyire is furcsa dolognak hangzik, szerintem borzasztó sokat lendít az ember közérzetén!!! Sokszor a kávéautomata mellett szünetnek, folynak az egyezkedések a FIBU és a szociális munkások között- itt sokkal könnyebb meggyőzni a segélyezési osztály munkatársait arról, hogy engedélyezzék a rendkívüli kifizetést valamelyik ügyfél számára. Továbbá az emeleten pártfogó felügyelet is működik - a szociális munkások kávézás közben szoktak lecsapni a pártfogókra és kezdenek el könyörögni utolsó esélyért ügyfeleiknek.

Most, hogy 6 hétig szinte iroda közelében sem voltam (leszámítva talán azt a heti 1-2x 2 órát, amíg ügyeltünk reggel) , azt hiszem biztos kijelenthetem: sokkal hatékonyabb az az idő, amit a szociális munkás az íróasztaltól távol, az ügyfelek valódi életteréhez közelebb tölt. Persze

adminisztráció a SSCW-nél is volt, minden délután/este egy naplószerű leírást kellett készíteni arról, hogy mivel töltöttük a napot, valamint minden aznap látott ügyfél mappájába beírtuk a megtett lépéseket, feljegyzéseket, hogy mit intéztünk, mit segítettünk neki. Ez átlagosan 20-30 percet vett igénybe a napból.

Szerintem nekünk is hasznos volna több időt tölteni az ügyfelekkel irodán kívül. Olykor-olykor elkísérni őket ügyeket intézni, több közös programot csinálni, ahol a lakók és a dolgozók nem csak a szükséglet tesztekről vagy a térítési díj elmaradásának indokáról beszélgetnek. Tudom, ennek a dolognak több oldala van, pl. a SSCW-nek sokkal könnyebb, nem kell annyira az ügyfelek intézmény-függőségétől tartaniuk, mint egy szállón. És azt is néha megértem, hogy egy átmeneti szálláson, éjjeli menedékhelyen nem az a cél, hogy az ügyfelek nagyon jól érezzék magukat, de a szociális munkások hozzáállása, stílusa szerintem rengeteget tud abban segíteni, hogy a nehéz élethelyzetben lévő, segítségre és némi megértésre szoruló ügyfelek (teljes értékű, a többiekkel egyenlő) embernek érezhessék magukat. Rettentő fontos az ügyfél és a dolgozók közötti kommunikáció milyensége, szerintem erre érdemes lenne (még) nagyobb hangsúlyt fordítani (én mindenképpen még jobban igyekezni fogok).

A héten van pár program, ami fix: hétfőnként 13:00 és 15:00 között az úgynevezett Hepa-Express, ami a Centrum ügyfelei közül azokat szállítja el a klinikára, akiknek Hepatitise van. Ők egy éven keresztül injekciókúrában részesülnek, ami azt jelenti, hogy minden héten meg kell jelenniük, megkapják a szükséges injekciót (ezek ampullánként 200 eurós szérumok, tehát elég költséges ez a gyógymód) és levesznek egy csomó vért, hogy ellenőrizzék a különböző értékeket, valamint azt, hogyan reagál a szervezet a kezelésre. Erre a kezelésekre nem valami sokan járnak, mindössze kb. 8-10 ember, mert egy éven keresztül minden héten meg kell jelenni, fájdalmasok a mellékhatások és a gyógyulási esély is csak 50% az egy év elteltével.

A másik ilyen járatunk a TBC-Expressz, ami sokkal népszerűbb. Ennek az egyik fő oka az, hogy a segély folyósításának (és persze a szállón való beengedésnek) egyik alapfeltétele az, hogy az ügyfelek maximum fél évente bemutassák friss, negatív tüdőszűrő leletüket. Ez az Expressz minden szerdán reggel indul, amikor a közeli egészségcentrum még nincs nyitva a többi páciens

számára. Kifejezetten csak a SSCW kliensei számára tartják fenn a szerda 9:00-10:00 közötti időszakot, hogy az ügyfeleknek ne kelljen várakozniuk. Minden szerdán átlagosan 10-15 ember vesz részt tüdőszűrésen, tehát legalább kétfordulós az Expressz. A szűrés maga nagyon gyorsan megy, mindössze másfél perc telik el egy-egy ügyfél bemenetele és kijövele között. A klinikai dolgozó végtelenül kedvesek, az ember egyáltalán nem érzi magát kellemetlenül (ahogyan egy kórházban azt szokás). A falak színesek, kávé és tea minden váróteremben ki van készítve. Ezek az apróságok rettentően sokat javítanak az ember közérzetén!

Harmadik állandó programunka a héten a drogvizsgáló labor felkeresése. Ide az ügyfelek által leadott kokain, heroin és crack mintákat visszük el. Az ügyfelek a mintákat önszántukból adják oda a szociális munkásoknak akkor, ha nem biztosak az anyag minőségében vagy kíváncsiak arra, hogy dealerük milyen összetételű kábítószerrel ad el nekik. Ezeket minden hétfőn 11kor visszük el a belvárosban található, egyébként mindenki számára nyilvános irodába, ahol egy pár alapvizsgálatot azon nyomban el tudnak végezni, aztán egy apró részét a mintának tovább küldik a laboratóriumba (a többit visszavisszük a mintát ránbízónak). A laborba küldött minták eredménye mindig a következő héten érkezik meg.

Ebbe az irodába egyébként mindenkit szeretettel várnak, nagy is a forgalom, a tudatos szerhasználók és a parti-drogosok például buli előtt elhosszabbítják a megvásárolt extasyt, kokaint és bevizsgáltatják. A tesztelés ára mindössze 2 euró, ami itt potom összegnek számít. A sscw klienseknek természetesen ez is ingyen van, hiszen a két szervezet szoros kapcsolatban áll egymással. Az irodában továbbá kapható az úgynevezett Basic-Box, aminek tartalma minden, ami a heroin szűréséhez kell (kanál, tű, öngyújtó, fólia, steril víz , stb.) és heroin, crack, kokain szívásához kell, mindez természetesen teljesen sterilen lezárt pakkban, külön fertőtlenítő kendőkkel kiegészítve. Ennek ára elvileg 5 euró lenne, de gyakran ingyen is odaadják...

Minden szerdán 13:00-14:30ig Team van, ami pontosan kezdődik és ér véget. A napirendi pontokat Piet de Groot, a koordinátor rendszerint előre összeállítja és mindenkinek elküldi egy nappal a megbeszélés előtt, hogy ki-ki végig tudja gondolni, mit szeretne majd mondani. Nekem nagyon tetszik ez a rendszer, időtakarékos, de mégsem sikkad el semmi, mindenki felkészül a megbeszélésre,

előre összeszedi a gondolatait. Lehet tudni, mikor van vége, nem megy el az egész nap vele. Dinamikus, összeszedett. Sokkal hatékonyabb, mert mindenki tudja, hogy másfél óra áll rendelkezésre, ennyi idő alatt kell megbeszélni minden fontos dolgot.

Keddenként pedig a Bijlmer Kerületi Rendőrkapitányságon van megbeszélés, amin a helyi rend- és polgárőrök vesznek részt, valamint a családsegítő, gyermekjóléti szolgálat és a SSCW egy-egy munkatársa. Ezt is egy remek kezdeményezésnek találom, ugyanis ezen a fórumon az összes résztvevő úgy beszélget, mint egy csapat, mindenkinek saját érdeke, hogy a lehető legtöbb dologban megegyezzenek, kompromisszumokat kössenek. Én is részt vettem 3 ilyen megbeszélésen. Az elsőn például rögtön nagyon megtetszett az, hogy a rendőrök felsorolták azokat az embereket, akikre az elmúlt héten panasz érkezett a lakosságtól, hogy megkérjék a szociális munkásokat, ők próbáljanak - nyilván a rendőri intézkedésnél finomabb módszerekkel - hatni ügyfeleikre, beszélni velük, hogy ha nem változtatnak a problémát okozó viselkedésen, valamiféle retorzió fog következni. Tetszett nagyon az a mentalitás, hogy a rendőrök igyekeznek elkerülni a konfliktust és adnak még egy esélyt az ügyfeleknek azzal, hogy a hozzájuk közelebb álló szociális munkásokat küldik maguk helyett megoldani a gondokat. Azon a megbeszélésen, amin én is ott voltam, például elhangzott egy név Gert kliensei közül, akit mi rögtön a megbeszélés után felkerestünk otthonában, hogy figyelmeztessük: amennyiben nincsen tekintettel a szomszédjaira, valószínűleg fel fogják jelenteni, aminek következtében lehet, hogy a ROCHDALE felbontja a lakásbérleti szerződését. Az ügyfél úgy tűnt tudomásul vette, mit kell tennie és a következő héten lévő megbeszélésen a rendőrök megköszönték Gertnek, hogy megoldotta a problémát rendőri közbenjárás nélkül.

A fix programok közé tartozik még továbbá a szomszédos éjjeli menedékhely rendszeres, napi szintű látogatása, hiszen majdnem az összes ott lakó ügyfél egyben a SSCW ügyfele is.

A Flierbosdreef Éjjeli Menedékhely a Szociális Centrumtól 100 méterre található. Ez egy új „épület” (ami konténerekből, panelekből van). A szálló a HVO -Querido intézménye (ez Hollandia legnagyobb hajléktalanellátó szervezete). Az intézmény célcsoportja a droghasználók (férfiak és nők egyaránt). A szálló 40 férőhelyes, nyitva tartása folyamatos. A lakó/hálósobákba este 19:30-tól lehet bemenni és reggel 9:00-kor kell azokat elhagyni. Nap közben zárva vannak a szobák, nem nyitják ki, bármennyire is könyörögnek az ügyfelek. A fekhelyek osztásánál arra törekednek a szociális munkások, hogy mindenkinek fix helye legyen. Ahhoz, hogy valakinek legyen férőhelye, már reggel alá kell írnia a recepción található listát, hogy igényt tart aznap éjjelre is szállásra, megszokott ágyára. Ha ezt nem teszik meg, férőhelyüket nem tartják fenté és ha este teltház van, új helyet kell keresnie (ez kb. lehetetlen mert minden fapadon a reggel aláírós lista működik.)

Az intézmény biztosítja a vacsorát, mosási-, tisztálkodási lehetőségeket, ágyneműt és a reggelit is. A társalgó rész egész nap nyitva van, kvázi nappali melegedőként funkcionál. Aki nem dolgozik (pl. Work- , Carton- vagy Farmforce-szal,), az általában a piactéren , a szálló előtt vagy bent, a társalgóban unatkozik, bandázik egész nap. Mindig tömve van ez a helyiség, mert itt legálisan szívhatnak és szúrhatnak. Itt mindig van kellő mennyiségű alufólia (már eleve megfelelő méretre vágva), szívószál, amin keresztül a cracket és kokaint szívják, sscw-ös öngyújtók, kávé, tea, mindenféle borzasztóan édes szörp (ha valaki netán rosszul van, ez szokott segíteni). <Hollandiában minden szállón, ahol eddig jártam a közösségi helyiségek egyik fala üvegből van, melynek másik oldalán vagy a recepció vagy a szociális munkás iroda található. Ez jól működő rendszernek tűnik, nincsenek

rongálások, verekedések, minden/mindenki szem előtt van, a dolgozók időben észlelik, ah bármiféle gond adódik>. A közösségi helyiségben mindig minimum tízen alszanak az asztalra borulva, a többiek lassú mozdulatokkal morzsolják szét a kokain labdákat vagy gyűjtik a hamut a hamutartókból a pipába.

No de, ha valaki az itt lakók közül készen áll feljebb lépni egyet, azaz képesnek érzi magát és a szociális munkások képesnek érzik őt arra, hogy egyedül is megállja a helyét, akkor a következő szálló a HVO panzió-jellegű szállója pár kilométerrel arrébb, az Elsrijkdreef. Ez egy 36 férőhelyes szálló ugyanúgy droghasználók számára kialakítva, ahol mindenkinek saját szobája van (15-20 m²-es), de a fürdőszoba és a konyha közös. Itt is van közösségi helyiség, de itt már külön azoknak, akik még aktív droghasználók és külön azoknak, akik már csak methadonon vannak, vagy már arról is lejöttek (ilyen azért nagyon ritkán van csak). A térítési díj elég komoly, 500 euró havonta, amiért cserébe a lakhatáson kívül mosási, főzési lehetőséget, takarítást, ágyneműt, reggelit, meleg ebédet, vacsorát, teát,

kávét és a droghasználathoz szükséges felszerelést biztosítanak. Ezt elvileg mindenki, aki segélyben részesül ki tudja fizetni a FIBU által havonta folyósított összegből, sőt még marad is egy kevés, kb. 200 euro költőpénz, ami nem olyan kevés, ha lakhatásra, ételre már nem kell költeni. Az itt lakók között azonban az is

gyakori, hogy dolgoznak, stabil munkahellyel rendelkeznek. A szálláson maximum egy évet lehet maradni, hosszabbítás nincsen.

A HVO legmagasabb szintű ellátása a kiléptető lakás, amiből 17 darab van, mindegyik 3 ember elszállásolására alkalmas. 3 különálló szoba van, nappali, konyha, fürdő. Ezek szépen felújított, tágas lakások. Az itt lakók hetente kell, hogy felkeressék szociális munkásukat vagy a SSCW szociális munkását (és nem fordítva!). A kiléptető lakásban is maximum csak 1 évet maradhatnak az ügyfelek, de ez nem túl gyakori. Itt a rezsin kívül 2-300 euró bérleti díjat kell fizetniük, de enni ugyebár nem kapnak, az étkezés önmaguknak kell megoldaniuk.

Innen már csak egy lépés a saját bérleti jogú lakás. Amsterdamban nagyon fejlett a szociális alapú bérlakások hálózata, rendszere. Főleg itt a Bijlmer-ban szinte majdnem mindegyik lakás az állami, ROCHDALE cég tulajdonában van, aki ezeket a lakásokat kezeli és fenntartja. Ahhoz, hogy valaki bekerüljön ebbe a szociális- lakás-rendszerbe, be kell nyújtani egy jövedelemigazolást, ami igazolja, hogy a kérelmező éves keresete nem haladja meg az évi 16 000 eurót (plusz, ha vannak gyerekek, azt is fel kell tüntetni, stb). A ROCHDALE ezt a kérelmet (ha jövedelem a határ alatt van) elfogadja (nincsenek szubjektív szempontok a bírálathoz, csak a jövedelem, de a többi extra tényező előrébb viheti a pályázót a várólistán), majd az illető bekerül a rendszerbe ,a várólista végére. Minden megürülő, ROCHDALE által üzemeltetett lakást kötelesek meghirdetni az újságban. Hollandiában egyébként a szociális lakásos bérleti díja 550 euróban van maximalizálva, minden e felett lévő már piaci alapúnak minősül. A meghirdetett lakásokra pályázhat, akik szeretné azt az adott lakást ,és az nyeri meg, aki a pályázók között a listán legelöl van. Ez sokszor becsapós, mert akik a lista elején vannak, taktikáznak, kivárnak, hátha jön majd valami extra jó, és így a kevésbé jó környéken lévő lakásokat a lista közepéről -végéről is meg lehet nyerni. Ha valaki megnyer egy ilyen lakást, a bérleti szerződést határozatlan időre kötik, a bérleti jog akár holtig is tarthat, ha a bérlő betartja a szabályokat, rendesen és időben fizet, nem zavarja a szomszédokat, stb. Ha szerződést is szeg, egy igen hosszú procedúra kell ahhoz, hogy ki lehessen tenni a lakásból. A Bijlmer-ban több tízezer ilyen lakás van, ami nem kevés problémát okoz a ROCHDALE-nek, és persze a SSCW-nek is, akiknek temérdek ügyfelét érinti ez a gond. Gyakran látogatunk meg olyan

ügyfeleket, akiket már a kilakoltatás fenyeget, ahol az áramot már fél éve kikapcsolták. Legtöbbször ezek a lakások borzasztóan lepusztult állapotban vannak.